

FÖR HUNDRA ÅR SEDAN

Gästspel i Jukkasjärvi socken, Norrbottens län

av en person från Finnerödja socken, Skaraborgs län

En minidokumentation 2018

/ Alf

Är hundra år en lång tid och är hundra mil (fågelvägen) en lång sträcka? Svaret torde vara: Ja, vars - i båda fallen. Här vill jag berätta om en person från Finnerödja, som flyttade till Jukkasjärvi socken, gifte sig med en boktryckaredotter från Nederkalix och arbetade i Kiruna tio- femton år. Paret fick en dotter som, i sinom tid (fortfarande ung), återvände till Finnerödja, då hon funnit livet outhärdligt.

Men låt oss ta det från början.

Hemmans och Personers Namn.	Födelse		Christend. Kundk.				Inflyttad		Utflyttad		Anmärknin- gar.
	Ort.	År och dag	Utan Bok Luth.	Cath. S. por.	S. por. S. por.	Förklar	År	ifrån	År	til	
Högshult Olof Moberg	Finnerödja	1789	x	x	y	y					
Stina Olofsdotter	Finnerödja	1789	x	x	x	y					
C. Catharina	Finnerödja	1805	x	x	y	y					
Erik Eriksson	Finnerödja	1804	x	y	y	y					
Catharina	Finnerödja	1805	x	x	x	y					
Ernst Albin Neander	Finnerödja	1878	x	x	x	y					

I Högshult, Finnerödja socken, bodde i början av adertonhundralet trumslagaren Olof Moberg med sin familj. Hans hustru, Stina Olofsdotter, hade fött honom en dotter år 1789, när hon (modern) var blott sexton år gammal. Därefter hade trumslagaren gett sig ut på det ena militära uppdraget efter det andra i hemlandet och i Europa, så de följande barnen föddes tämligen sällan och oregelbundet. Den fulltaliga familjen (1811) bestod av mor och far samt sex barn i åldrarna tjugotvå- nyfödd.

Dottern Cathrina (född 1805) flyttade så småningom till Västansjö, vid Unden och gifte sig med hemmasonen Erik Eriksson (född 1804) och bland deras många söner och döttrar fanns Kristina (född 1847) som gifte sig med folkskolläraren Jacob Neander år 1873 och deras familj bodde därefter i Körningstorp, Finnerödja. Av deras tio barn nådde åtta vuxen ålder.

Här fokuserar vi på sonen Ernst Albin Neander (född 1878). Han var nummer tre i syskonskaran, vilket vi ser på nästa sida, där hela familjen (dussinet fullt) finns på plats.

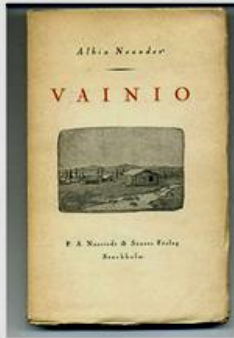
968. K²örningstorp Folkhögskoleinspektörens *anteckningar* *ante*

Personernas namn, stånd, embetsyrke och näringsfång, (backstugu-, inhyses- och fattighjon), nationalitet (om främmande), lyten (svagsinta, blinda, döfstumma.)	Födelse-		Äktenskap.		Hittflyttad		Indflyttad-År och mån.	Död.	Innehavning	Kristendoms-konfession
	År.	Mån. och dag	Ort, (Socken i Län, Stad)	Gift, Enkl. eller Enka.	från (Socken i Län, Stad eller pagina i Husförhörs-Boken).	År, mån.				
1. Folkhögskoleinspektören Jakob Jander	44	8/2	Sived	3/10	v					x x
2. H. Kristina Bröklöf	47	17/7	Sunningsjö	7/3	v					+ +
3. J. Gustaf Verbe	74	15/6	J.		v					x x
4. J. Paul August Brunhild	76	2/1	J.		v					x x
5. J. Ernst Albin	78	2/4	J.		v					
6. H. Kristina Bröklöf	81	2/2	J.		v			84 2/2		
7. J. Will Erik Simon	83	1/6	J.		v					
8. O. Anna Teresia	84	2/1	J.		v					
9. J. Jakob Herman Stålan	85	19/3	J.		v					
10. H. Hans Edvard	88	27/1	J.		v			88 2/2		
11. S. Sören Murin	89	13/2	J.		v					
12. S. Henrik Pindöf	92	7/3	J.		v					

Albin Neander tog studentexamen i Kristinehamn i slutet av 90- talet och studerade därefter i Uppsala, där han blev filosofie licentiat (1912). Senare blev han filosofie doktor i Washington D. C. (1920), men då hade han redan verkat i Jukkasjärvi (Kiruna) hos LKAB, sedan år 1909, kan man läsa på Nätet.

Från år 1915 var han folkskoleinspektör i Norrbottens läns norra område.

Handschrift 199. Statistikern och folkskoleinspektören Albin Neander

Albin Neander, född 21 september 1878 i Finneröja, död 1928, var en svensk statistiker och författare.

Neander blev filosofie licentiat i Uppsala 1912 och filosofie doktor i Washington, D.C. 1920. Han var verksam som observatorieamanuens, försäkringsmatematiker och (hos LKAB 1909-12) statistiker samt, från 1915, som folkskoleinspektör i Norrbottens läns norra område. Han lämnade värdefulla utredningar om Norrbottens kommunala, ecklesiastiska och ekonomiska förhållanden (bland annat i samlingsverket "Norrbotten", 1921) samt skildrade i "Vainio" (1924) livet i en lappmarkssocken ovan polcirkeln. År 1923 utgav han en läsebok i astronomi, "Aristarkos: berättelser om stjärnhimmeln".

Arkivet är donerat av Kerstin Neander i Örebro. Arkivet som består av två volymer är fritt tillgängligt för forskning.

FOLKET I SILPAS

ALBIN NEANDER

J. A. LINDBLAD'S FÖRLAG UPPSALA

Två alster av Albin Neander.

Nu vill jag gärna hitta Albin Neander och hans familj i Jukkasjärvi församling. Han bör ha flyttat till Kiruna på 1910- talet.

Riksarkivet nästa, således.

Torp, lägenhet, verk och läringsnämning m. m. under ofvans- stående fattighet. Personens för- och tillnamn samt familjeställning, äfven- som personens titel, om annan än den i kol. 2 angifna.	Yrke (gård, skrädderi, Stam (främmande). Lyrer (konstnärskonst, skott, Minder, äfvenstäm- fällande)	Född		Födelseort (församling i län eller i stad).	Vänster och höger öfver	Gif- t. år, dag och månad.
		år.	dag och mån.			
Ernst Albin Neander	Folkhögskoleinsp.	78	21/9	Fimerödja	0	20/11
h. Emilia Carolina Svanberg		88	28/10	N. Kalix	0	
1. Anna Stina		15	25/9	Sors	0	
1. Eva Lydia Karolina		21	3/4	"		
1. Hans Hjalmar Fredrik Albin		22	2/6	Adolf Fredrik (Pro Patria)		

Jukkasjärvi församlingsbok 1922.

Här ser vi att Albin Neander gifter sig med Emilia Carolina Svanberg, född i Nederkalix församling 1888. Deras döttrar, Anna Stina och Eva Lydia Karolina, föddes år 1915 respektive 1921 i Kiruna. Deras son (med fyra namn), Hans Hjalmar Fredrik Albin föds på sommaren 1922, som det ser ut i Stockholm, Adolf Fredriks församling (Pro Patria).

Eva Neander är en del av denna dokumentation och här ser vi prästens kvitto på att hon blivit född i Jukkasjärvi (Kiruna):

Eva Lydia Karolina	Fader: Ernst Albin Neander, 78 21/9
	Folkhögskoleinspektör 8.3 Kiruna
Svanberg	Moder: h. h. Emilia Carolina 88 28/10
	9 25/11

Födelsebok: Jukkasjärvi 1921.

Så blev Albin Neander utnämnd till folkskoleinspektör i Härnösand och familjen flyttade dit år 1923. Albin Neander avled där 1928, femtio år gammal. Tre år senare gifte änkan om sig med en f. d. postmästare:

63	5/7	M. Postmästaren August St.	1879	23/9	2405
	12/7	vin Nyström, änkeling			
	19/7	Kv. änkefru Emilia Carolina	1888	28/10	2280
		Neander född Svanberg			

Familjen Neander flyttade till Borås samma år.

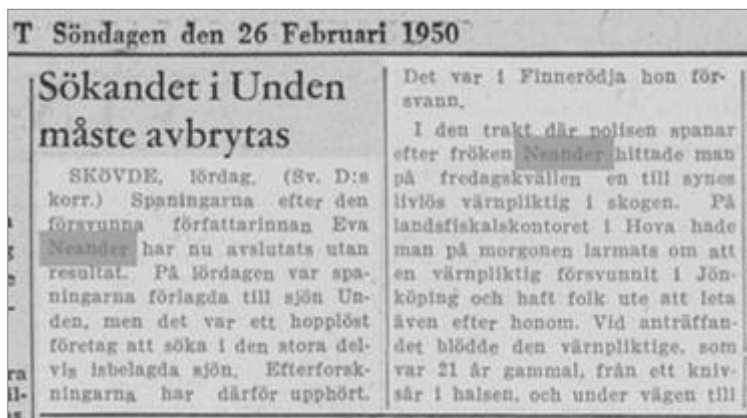
EN AV DE MEST LOVANDE FYRTIOTALISTERNA

Så kallas Eva Neander i litteraturkretsar på 1940- talet. Familjen flyttade således till Borås, där Eva Neander gick på latinlinjen i läroverket. Hon tog studentexamen 1941 i Göteborg, dit familjen flyttat några år tidigare.

- Efter en kort och misslyckad period vid Uppsala Universitet börjar hon att läsa korrektur på Västgötademokraten i Borås. Hon skriver också kåserier och filmrecensioner under signaturen Tonia och dikter under namnet Eva- Caisa Neander. Under 1940-talet trycks hennes dikter i Borås Tidning. I perioder arbetar hon även som journalist på Ny Tid och Göteborgs Posten .
- 1945 vinner hon pris i en novelltävling på Åhlén och Åkerlunds förlag med novellen "Vilse". Den utvecklar hon sedan vidare till debutboken "Dimman" som kommer 1946 och är hennes enda fullbordade roman. Därefter kommer två novellsamlingar och en diktsamling i rask följd. Det är i lyriken Eva Neander känner sig mest hemma, även om hon inte helt ger upp funderingarna kring den påbörjade, men skrinlagda, romanen Vattnet, som finns återgiven i sitt oavslutade skick i den postuma boken Lilla bror och lilla syster.
- Eva Neanders författande börjar tidigt. Redan som tolvåring får hon sagor publicerade i Svenska Dagbladet. Hennes fortsatta författarskap kommer också att innehålla många anspelningar på Bröderna Grimms sagor som verkar har gjort ett stort intryck på henne. I novellsamlingen Staden skriver Neander: "Jag vet bara två sorters människor. De som tillhör staden - och de som inte gör det." Det är de som inte hör till staden som Neander skriver om, de som upplevs eller upplever sig själva som udda och utanför. Utanförskapet kontra tillhörigheten är ett tema som ständigt återkommer, liksom fadersförlusten.

(Från Projekt Runeberg: en text av Maria Pettersson).

Eva Neander
funnen död
i sjön Unden

ÖREBRO, söndag. (TT)
Författarinnan Eva Neander an-
träffades på söndagen död i is-
sörjan i sjön Unden.

Vid 14-tiden ingick meddelande
till polisman Johansson i Finne-
rödja, att två lantbrukare, som
promenerat uteder sjön Unden,
funnit författarinnan liggande
död i issörjan omkring en meter
från sjöns strand. Platsen ligger

T h: Författarinnan. Illustration av Johanna Engström Franklin. Tidningsklippen (3), från Sv. D.

Vallsjöbol i februari 1950: Att det var kalla vintrar var inget nytt, men när det fogades dagliga avsnitt till den sorgliga följetongen om Eva Neander, var det en annan sorts kyla. Lokaltidningens rubriker lästes och kommenterades och sannolikheter mättes mot osannolikheter. När sedan beskedet kom att den unga, från Finnerödja bördiga, nu återbördade, författarinnan tagit sitt liv på sjön Unden, var det bara en bekräftelse på något som varit mycket sannolikt i flera veckor. Det var sorg i Finnerödja socken.

Eva Neander är vårs mors fyrmänning. Birgits farmors morföräldrar (FMMF/M) var trumslagaren Olof Moberg och hustrun Stina Olofsdotter i Högshult. Om vi sätter in Eva (Neander) i stället för Birgit, kan resten stå oförändrat. Alltså: Evas farmors morföräldrar (FMMF/M) var trumslagaren Olof Moberg och hustrun Stina Olofsdotter i Högshult. Eva Neander hade många släktingar i Finnerödja och (såklart) på andra ställen.

Maria Peterssons text (sidan 5) fortsätter:

- *Vintern 1949-1950 far Eva Neander ensam till det gamla släkthemmet i Finnerödja. Den 22 februari försvinner hon härifrån, spårlöst, och några dagar senare, den 5 mars, hittar hennes bror och svåger henne död ute på sjön Undens is. Hon har tagit sitt liv, utan att lämna någon som helst förklaring efter sig. Hennes författarkarriär går fortfarande bra och hon är verksam in i det sista. Samma dag som hon försvann skickade hon ett brev till redaktören på Vi med direktiv att den novell, som nyss blivit publicerad i tidningen, skulle skickas till Gerard Bonnier och titeln ändras till Avsked. Att hon ändå valt att ta sitt liv kan dock ha haft samband med den kroniska nedstämdhet som hon led av livet igenom.*

Den här minidokumentationen har i huvudsak handlat om Ernst Albin Neander (1878- 1928) och dottern Eva Lydia Karolina (1921- 1950). Albins hustru, Emilia Carolina Svanberg, var född i Nederkalix. Hon var dotter till typografen/ boktryckaren Fredrik Wilhelm Svanberg och hustrun, Lydia Karolina, född Sandström, i Luleå.

Som avslutning, en dikt av Karin Boye, som var en själslig, äldre syster till Eva Neander. Båda bodde tidvis i Alingsås, om inte annat.

*De mörka änglarna med blå lågor
som eldblommor i sitt svarta hår
vet svar på underliga hädarfrågor -
och kanske vet de var spången går
från nattdjupen till dagsljuset -
och kanske vet de all enhets hamn -
och kanske finns det i fadershuset
en klar boning, som har deras namn.*

Mariestad den 27 oktober 2018 / Alf

(Avlägsen släkting)